

ÇOCUKLARDA SALDIRGANLIK

Çocuklarda sık görülen davranış bozukluklarından birisi de saldırganlıktır. Aslında saldırganlık, insanlarda ve hayvanlarda doğuştan var olan temel bir içgüdüdür. Çocuk, başlangıçta içinden gelen bu saldırganlığı bütün çıplaklığıyla sergiler, saklamaya gerek duymaz. Ancak zamanla, içinde yaşadığı topluma uyum sağlamak adına, öfkesini ve saldırgan davranışlarını engellemeyi öğrenir. Bu öğrenme sürecinde çocuğun içinde bulunduğu sosyal çevrenin etkisi büyüktür.

Anne-babalar saldırgan çocuklarını genelde şu cümlelerle tanımlarlar: “ Kimseyle geçinemiyor, çok hırçın, sinirli. Hiç söz dinlemiyor, durdan sustan anlamıyor. Vuruyor, tükürüyor, tekme atıyor, eline ne geçerse fırlatıyor. Bazı saldırgan çocuklar ise etrafındaki insanlara fiziksel zarar vermez, ancak bu çocukların oyunlarına, çizdiği resimlere, oyuncaklarına karşı tutumlarına baktığımızda bu tür öfkeli, saldırgan davranışlar görebilirsiniz.

Araştırmalara göre saldırgan çocuk/yetişkin, temelde güvensiz çocuk/yetişkindir. Özsaygısı düşüktür. Bu alandaki eksikliğini fiziksel güçle, kaba kuvvetle gidermeye çalışır. Bu kişilerin sosyal deneyimleri de azdır. Dolayısıyla iletişim becerileri de zayıftır. Problemleri konuşarak çözmek, farklı çözüm yolları üretmek onlar için hem zor hem de zahmetlidir. Sevilmediklerine inanırlar. Kuralları çiğnemek ve vurmak, karşı gelmek kişide geçici bir “güçlülük” hissi yaratır. Dikkat çeker.

Saldırgan davranışlarda çocuğun içinde bulunduğu çevre, model alabileceği kimseler büyük önem taşır. Aşırı baskıcı ve dayağın hakim olduğu evlerde çocuk, problemlerin ancak bu yolla çözülebileceğini öğrenmektedir. Ona göre birisi onu kızdıracak bir şey yaptıysa, dayak yemeyi de hak etmiştir. Kendi aile çevresinde gördüğü bu tutum çok doğaldır. Bir de çocuk bu saldırgan davranışları sayesinde istediklerini elde edebildiğini görüyorsa bundan vazgeçmesi için hiçbir sebep yoktur. Bu çocuk vurarak, iterek istediği oyuncuğu arkadaşının elinden almıştır, anne-babası da “aman sinirlenmesin, bağırmasın “ diye isteklerini yerine getirmiştir.

Aşırı baskıcı tutumun yanı sıra aşırı serbest/gevşek ebeveyn tutumu da çocukta saldırganlığa neden olabilir. Böyle bir aile ortamında çocuk hiçbir kural yada kısıtlamayla karşılaşmadığı için her istediğinin, hemen yerine getirilmesine alışmıştır. Aksi durumda tepkisini saldırgan bir tutumla sergiler.

Diğer yandan birçok ailede erkek çocukların süratle vurması veya tekme atması genellikle normal görülür. Hatta “görüyor musun yaramazı, kaşla göz arasında ne yaptı” derken biraz da memnuniyet, hayranlık dile getirilir. Çoğu kez “erkek çocuğu dediğin biraz haylaz, yaramaz

olmalı” denilerek çocuğa rolü verilir ve bu rol onaylanır da. “Kız çocuğu yapmaz, yapmamalı, kıza yakışmaz, ayıp “derken” , “ama o erkek, doğasında var, ne yapsan engelleyemezsin” denilmez mi? Çoğu durumda, yaşamın birçok alanında zaten erkek çocuğu eğer erkek gibi erkek olmak istiyorsa vurucu olması gerektiğini ve erkek rolünün de bu davranış biçimi olduğunu görmektedir. Kız çocuğu da genellikle kurbandır, kurban rolünde kalır. Ve yine bir çok kız çocuğu kendileri lehine durumu değiştirmek için saldırıyı yavaşça, sinsice(!) yaparlar; çimdirek, sessizce saç çekerek.

Çocukta saldırgan davranışların ortaya çıkmasında, artmasında kitle iletişim araçlarının payı da büyüktür. Özellikle son yıllarda televizyonlarda yayınlanan, bol miktarda saldırgan öge içeren yayınlar, çocukların oynamaktan büyük keyif aldıkları savaş-dövüş içerikli oyunlar bunların başında gelmektedir. Televizyon programlarındaki kavgalar, atışmalar, kişilerin birbirlerine hakaret içeren konuşmalar da maalesef çocuklara kötü örnek olmaktadır.

AİLELERE ÖNERİLER

- Anne, baba, öğretmen ve eğitici olarak çocuklara saldırganlık örneği olmamak. Saldırganlığın istenmeyen bir davranış olduğunu sadece sözel nasihatlerle değil tutum ve davranışlarla da göstermek
- Pek çok problem davranışta olduğu gibi bu davranışta da, davranışın görülme sıklığı, şiddeti, hangi ortamlarda görüldüğü gibi sorulara yanıt bulmak
- Çocuklara tutarlı ve sürekli ilgi ve sevgi göstermek
- Çocukların bağımsız ve yeterli olmalarına, kendi becerilerini göstermelerine fırsat vermek ve desteklemek
- Saldırgan çocukları grup etkinliklerine teşvik etmek ve katılımları sağlamak. Bu çocuklara grup içinde başarabilecekleri roller ve sorumluluklar vermek. Böylece çocuğun kabul görmesi, üstünlük elde etmesini, olumlu alanlara kanalize olmasını sağlamak
- Çocuklar öfkeli, gergin, heyecanlı iken tartışmamak. Çünkü bu anda etkilenme olmamaktadır. Çocuk sakinleşip, hazır hale geldikten sonra davranışının mantıksızlığını ve düşünülmeden yapıldığını anlatmak.
- Olumsuz duygu, davranış ile tepki vermemek. Vurmamak, küfür, hakaret, tehdit ile yaklaşmamak.
- Çocuk, öfkeli davranışlar sergilemediğinde ona ilgi göstermek ve övmek
- Çocuk, öfke nöbeti geçirmeye başladığında özel ilgi göstermemek. Öncesinde neyle meşgulsek o işe devam etmek
- Çocuğa net bir şekilde öfkeli davranışlarına son vermesi gerektiğini söylemek. Öfkeli durumu daha da artmadan dikkatini dağıtmaya veya başka bir alana yönlendirmeye çalışmak.
- Öfke nöbeti geçirdiği sırada çocuğun kendisine veya başkalarına zarar vermeyeceği güvenli bir ortamda tutulmasını sağlamak
- Çocuğa öfkelenmenin doğal bir duygu olduğunu ve buna hakkı olduğunu söylemek. Ama bu yüzden konu ile ilgili fikrinin değişmeyeceğini ve öfkesi sona erdiğinde onun yanında olunacağını söylemek ve bu konuda kararlı durmak.
- Sorunlarını birlikte tartışmak. Şiddete başvurma ve başvurmama durumlarının sonuçlarını tartışmak
- Şiddet dışı durum ve ortamlara yönlendirmek

- Eleřtiri, Yargılama, Ögüt ve öneri de bulunmamak
- Empati geliřtirmesini sağlamak
- Televizyon, film ve bilgisayar oyunlarını sınırlamak